

คำวินิจฉัยของ พลโท จุล อติเรก ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๓๐/๒๕๕๓

วันที่ ๑๓ กรกฎาคม ๒๕๕๓

เรื่อง ขอให้วินิจฉัยชี้ขาด กรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมือง

นายนำชัย แซ่มฟ้า ยื่นคำร้องขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่ไม่รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคนำชัย

ข้อเท็จจริงตามคำร้องได้ความว่า นายนำชัย ผู้ร้องซึ่งได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าพรรคนำชัย ได้ยื่นคำขอเลือกตั้งพรรคนำชัยต่อนายทะเบียนพรรคการเมือง เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ นายทะเบียนพรรคการเมืองได้ทำการตรวจสอบปรากฏว่า นายนำชัยถูกคุมขังไว้ในเรือนจำจังหวัดน่าน ข้อหาร่วมกันฉ้อโกงประชาชน ตามหมายของศาลจังหวัดน่าน ที่ ๓๐/๒๕๕๒ และ ที่ ๕๔๐/๒๕๕๒ เป็นเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคมีคุณสมบัติไม่เป็นไปตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ (๔) ประกอบมาตรา ๑๒ และมาตรา ๒๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองจึงสั่งไม่รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคนำชัย ตามมาตรา ๑๔ วรรคสาม เมื่อวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๕๒ เนื่องจากผู้จัดตั้งพรรคการเมืองและคณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองขาดคุณสมบัติและต้องห้าม เพราะถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาล

นายนำชัย ได้ยื่นคำร้องขอความเป็นธรรมต่อศาลรัฐธรรมนูญ และขอให้วินิจฉัยกรณีนายทะเบียนพรรคการเมืองไม่รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคนำชัย โดยอ้างว่า ถูกคุมขังเป็นคดีแพ่งและได้รับการประกันตัวแล้ว ขอให้วินิจฉัยชี้ขาดกลับคำสั่งนายทะเบียนพรรคการเมือง และให้รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคนำชัยต่อไป

นายทะเบียนพรรคการเมือง ผู้ถูกร้องชี้แจงว่า ผู้ร้องต้องคดีอาญาข้อหานักฉ้อโกงประชาชน และถูกคุมขังตามหมายของศาลจังหวัดน่าน จึงเป็นเหตุให้การเป็นหัวหน้าพรรคนำชัยของนายนำชัย ต้องสิ้นสุดลง อันเป็นเหตุให้คณะกรรมการบริหารพรรคมีคุณสมบัติไม่ครบถ้วน ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ (๔) ประกอบมาตรา ๑๒ และมาตรา ๒๑

ปัญหาว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยคำร้องของผู้ร้องหรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๓ บัญญัติว่า “ผู้ขอเลือกตั้งพรรคการเมืองซึ่งไม่เห็นด้วยกับคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการเลือกตั้งพรรคการเมืองของ

นายทะเบียนตามมาตรา ๑๔ หรือมาตรา ๑๕ มีสิทธิยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญ เพื่อให้วินิจฉัยชี้ขาดภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับหนังสือแจ้งคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคการเมืองจากนายทะเบียน

เมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดเป็นประการใดแล้ว ให้นายทะเบียนปฏิบัติให้เป็นไปตามนั้น”

พิจารณาแล้ว บทบัญญัติดังกล่าวมิใช่เป็นกฎหมายทั่วไป แต่เป็นกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายที่บัญญัติรายละเอียดและขยายความในรัฐธรรมนูญ ได้บัญญัติขึ้นโดยไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ ย่อมมีผลบังคับใช้ได้แม้จะไม่มีบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญให้อำนาจ กรณีผู้ร้องขอจัดตั้งพรรคการเมืองจะยื่นคำร้องต่อศาลรัฐธรรมนูญได้ก็ตาม แต่พระราชบัญญัติดังกล่าวในมาตรา ๖๕ วรรคสอง ได้ให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจสั่งยุบพรรคการเมืองที่ไม่ปฏิบัติตามข้อกำหนดของกฎหมายได้ ซึ่งศาลรัฐธรรมนูญได้มีคำวินิจฉัยในกรณีดังกล่าวแล้วหลายเรื่อง ทำนองเดียวกันเมื่อพระราชบัญญัติดังกล่าวบัญญัติให้อำนาจศาลรัฐธรรมนูญที่จะวินิจฉัยชี้ขาดได้ ในกรณีผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองไม่เห็นด้วยกับคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมือง ซึ่งเป็นการกระทำของนายทะเบียน เช่นเดียวกับการยุบพรรค และเพื่อเป็นการให้สิทธิแก่ผู้ที่ประสงค์จะดำเนินการทางการเมือง ก็ควรให้ความเป็นธรรมเท่าเทียมกัน ดังนั้น จึงเห็นว่าศาลรัฐธรรมนูญมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัย ในกรณีผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองที่เห็นว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากคำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองได้

คงมีปัญหาที่จะต้องวินิจฉัยว่า คำสั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคนำชัยของนายทะเบียนชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ วรรคสาม หรือไม่

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มีบทบัญญัติที่เกี่ยวกับกรณีนี้ ดังนี้

มาตรา ๘ บัญญัติว่า “ผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด ซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์และไม่มีลักษณะที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญมีจำนวนตั้งแต่สิบห้าคนขึ้นไปสามารถรวมกันจัดตั้งพรรคการเมืองได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างเจตนารมณ์ทางการเมืองของประชาชนและเพื่อดำเนินกิจการในทางการเมืองให้เป็นไปตามเจตนารมณ์นั้น ตามวิถีทางการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข”

มาตรา ๑๔ บัญญัติว่า “เมื่อได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมืองให้นายทะเบียนพิจารณาตรวจสอบในเรื่องดังต่อไปนี้

(๑) ผู้จัดตั้งพรรคการเมืองเป็นผู้มีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา ๘ และมีจำนวนไม่น้อยกว่าสิบห้าคน..... (๔) คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองมีคุณสมบัติตามมาตรา ๑๒

” และวรรคสาม บัญญัติว่า “ในกรณีที่นายทะเบียนตรวจสอบแล้ว เห็นว่าคุณสมบัติหรือจำนวนของผู้จัดตั้งพรรคการเมือง หรือนโยบายและข้อบังคับพรรคการเมือง หรือคุณสมบัติของคณะกรรมการบริหารพรรคการเมือง หรือชื่อพรรคการเมือง หรือภาพเครื่องหมายพรรคการเมืองไม่เป็นไปตามวรรคหนึ่ง (๑) (๒) (๔) หรือ (๕) ให้นายทะเบียนสั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองและแจ้งเป็นหนังสือพร้อมทั้งเหตุผลให้ผู้ขอจัดตั้งพรรคการเมืองทราบภายในสามสิบวันนับแต่วันที่นายทะเบียนได้รับคำขอจัดตั้งพรรคการเมือง

มาตรา ๑๒ บัญญัติว่า “คณะกรรมการบริหารพรรคการเมืองประกอบด้วย หัวหน้าพรรคการเมือง รองหัวหน้าพรรคการเมือง เลขานุการพรรคการเมือง.....”

มาตรา ๒๑ บัญญัติว่า “ผู้ซึ่งจะเป็นสมาชิกต้องเป็นผู้มีสัญชาติไทยโดยการเกิด มีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีบริบูรณ์ และไม่มีลักษณะที่ต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ บัญญัติว่า “บุคคลผู้มีลักษณะดังต่อไปนี้ในวันเลือกตั้ง เป็นบุคคลต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้ง คือ

.....(๓) ต้องคุมขังอยู่โดยหมายของศาลหรือโดยคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมาย.....”

พิจารณาบทบัญญัติดังกล่าวจะเห็นว่า ผู้จัดตั้งพรรคการเมืองจะต้องเป็นสมาชิกพรรคการเมือง และต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ และเมื่อมีตำแหน่งเป็นหัวหน้าพรรค รองหัวหน้าพรรค ฯ ก็จะต้องไม่มีลักษณะต้องห้ามมิให้ใช้สิทธิเลือกตั้งด้วย

ข้อเท็จจริงได้ความว่า ผู้ร้องได้รับเลือกให้เป็นหัวหน้าพรรคนำชัย และเป็นผู้ยื่นคำขอจัดตั้งพรรคนำชัย ซึ่งระหว่างการพิจารณาและตรวจสอบของนายทะเบียนพรรคการเมืองนั้น ปรากฏว่า ถูกคุมขังอยู่โดยหมายของศาลจังหวัดน่าน ที่ ๓๐/๒๕๔๒ และ ที่ ๕๔๐/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๘ มีนาคม ๒๕๔๒ ต่อมาวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๒ จึงได้รับการประกันตัวตามหมายปล่อยของศาลจังหวัดน่าน ที่ ๒๒๐/๒๕๔๒ ลงวันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๒ และที่ ๒๒๒/๒๕๔๒ วันที่ ๑๕ มีนาคม ๒๕๔๒ ดังนั้น จึงแสดงว่าในวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๔๒ นั้น ผู้ร้องยังถูกคุมขังอยู่ ซึ่งเป็นวันที่นายทะเบียนพรรคการเมืองมีคำสั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคนำชัย เพราะเหตุผู้ร้องมีลักษณะต้องห้ามตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๑๐๖ และไม่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๘ มาตรา ๑๔ (๑) (๔) มาตรา ๑๒ และมาตรา ๒๑ นายทะเบียนพรรคการเมืองสั่งไม่รับจดทะเบียนการตั้งพรรคการเมืองตามที่ผู้ร้องขอได้

อาศัยเหตุผลดังกล่าว จึงวินิจฉัยว่า คำสั่งของนายทะเบียนพรรคการเมืองที่สั่งไม่รับจดทะเบียนการจัดตั้งพรรคนำชัย ชอบด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยพรรคการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ มาตรา ๑๔ วรรคสามแล้ว ให้ยกคำร้อง

พลโท จุล อดิเรก
ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ